

האכילה, אבל כששונה יין אחרי האכילה שוב אין הלפת מזיקה לו.

איתמר: רב אמר: מה ששינוי בכרייתא שאכילת לפת מזיקה, הכונה היא כשבישלה מבלי בשר [וכפי שפירש זאת אביי].

ושמואל אמר: אכילת הלפת מזיקה כשהיא מבלי עצים, שלא בשלה אלא זמן מועט.

ורבי יוחנן אמר: אכילת הלפת מזיקה כשהיא מבלי יין, שאינו שונה אחריה יין, [וכפי שפירש זאת רבא].

אמר ליה רבא לרב פפא: סודני! [בעל שחר תמרים], שהיה רב פפא מוכר שחר — אנן, תבריןן לה אנו שוכרים [מחלישים] את כוחו של הלפת בבשרא וחמרא בכשר וביין. אתון, אתם, ששתי שחר אתם, דלא נפיש לבו חמרא שאין היין מצוי אצלכם — במאי תבריתו לה? במה אתם שוכרים את כוח הלפת שלא יזיק?

אמר ליה: בציבי [בעצים], שאנו מבשלים את הלפת הרבה. **כי הא דביתהו דרב פפא** וכפי שאשת רב פפא היתה נוהגת, בתר דמבשלא לה ללפת, תברא לה, היתה שוכרת [מחלישה] את כוחה בתמנן אופי פרסייתא [בשמונים בקעיות של עצים גדולים]. כלומר, לאחר שבישלה את הלפת, היתה מוסיפה לאש כמות גדולה של עצים, כדי שתבשל הלפת יותר.

תנו רבנן: דג קטן מליח, פעמים שהוא ממית את האוכלו בשבעה [ביום השביעי] למליחתו, ולפעמים ביום שבעה עשר למליחתו ולפעמים ביום עשרים ושבעה למליחתו, ואמרי לה: שגם ביום עשרים ושלושה למליחתו יכול הוא להמית.

ולא אמרן שיכול להמית אלא דוקא במטוי ולא מטוי, שצלוי חלקית, אבל מטוי שפיר שצלוי היטב — לת לן בה, שאינו ממית.

ואף בדלא מטוי שפיר, לא אמרן שממית, אלא דלא שותה בתריה [שלא שותה אחריו], שכרא [שכר]. אבל אם שותה בתריה שכרא — לית לן בה, ואינו ממית.

שינוי במשנתנו: והשותה מים לצמאז — מברך לפני השתייה שהכל נהיה בדברו.

שואלת הגמרא: מה ששינוי במשנה שדוקא "לצמאז" מברך שהכל, לאפוקי מאי, מאיזה אופן באה המשנה להוציא שלא יברכו עליו שהכל?

אמר רב אידי בר אבין: לאפוקי למאן דחנקתיה אומצא [שנחנק על ידי חתיכת מה-א בשר] בבית הבליעה ושונה מן המים כדי לסלקה משם, — באופן זה, כיון שאינו רוצה כלל בגוף שתיית המים, אינו מברך עליהם⁽¹⁾.

באופן זה אין לו לברך עליהם, אלא אף אם היתה לו כונה לשתות מהם רק שאינו נהנה מהשתיה כי אינו צמא, גם כן הדין הוא שאינו מברך עליהם. והגמרא שנקטה "חנקתיה אומצא" לאו בדוקא היא, אלא אורחא דמילתא היא.

1. מפשטות דברי הגמרא נראה, שדוקא אם אין לו כלל כונה לשתות מהמים אלא עושה זאת רק כדי להעביר האומצא אין לברך עליהם, וכן נראה מלשון השולחן ערוך (ר"ד ס"ז). ואולם הביאור הלכה (שם) הביא מהגר"א, שלא רק

שנינו במשנה: רבי טרפון אומר: מברך לפני (2) שתיית מים בורא נפשות רבות וחסרונן.

אמר ליה: פוק חזי מאי עמא דבר! צא וראה היאך נוהגים כולם, וכבר נהגו לברך בתחלה שהכל, ולבסוף בורא נפשות רבות.

אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי, ואמרי לה, לרב יוסף: הלכתא — מאי? האם הלכה כתנא קמא הסובר שיש לברך עליהם בתחלה

הדרן עלך כיצד מברכין

של ברכה לאחריה אלא זו בלבד, וכן היא דעת הרא"ה.

והנה מדברי הראשונים הנ"ל נראה שהמים מצד עצמן ראויים הם לברכה אחרונה ורק מחמת סיבה צדדית לא תיקנו להם ברכה, ואולם עיין בריטב"א שפירש שלדעת רבי טרפון אין מברכים עליהם כלל ברכה אחרונה משום שאינם מזינים, ומטעם זה נקטה המשנה "השותה מים לצמאו" להורות שהמים אינם מוסיפים לאדם שום מזון חדש אלא רק משלימים חסרונו, שאם היה צמא, הוא מרווה בהם את צמאונו, וכל ענינה של "ברכה אחרונה" הוא להודות על התוספת החדשה שהתוספה לאדם.

יסוד לדברים אלו מצינו כבר בפירוש המשניות לרמב"ם (עירובין פ"א מ"א) שכתב: "והמים והמלח אינם מן המזונות אלא הם מוליכין המזון למקומותיו הידועים".

ודייק כן מלשון הרמב"ם (פ"ח ה"א) שכתב: "השותה מים שלא לרוות צמאו, אינו טעון ברכה, לא לפניו ולא לאחריו".

ולפי זה כתב הביאור הלכה, שגם אם שותה מהמים כדי להצטרף לזימון, או משום שיש לו ספק אם שותה כשיעור ורוצה לשתות עוד כדי להתחייב בברכה אחרונה, לא יתחייב בברכה על שתיה זו, שהרי אינו שותה זאת להנאה.

2. כן פירשו התוספות ורוב הראשונים בסוגייתנו. — ולענין ברכה אחרונה לדעת רבי טרפון, סובר הרשב"א שגם כן יברך בורא נפשות. ואולם ראה בתוספות הרא"ש ובתוספות רבינו יהודה החסיד הסוברים שאין לברך לאחריהם כלל, כי לא יתכן שיברכו לפנייהם ולאחריהם באותו נוסח ברכה, ולברך בנוסח אחר לא יתכן, שהרי לא מצאנו נוסח אחר

פרק שלשה שאכלו

מה-א מתניתין:

כאחת [יחד]⁽¹⁾, חייבין⁽²⁾ לזמן – להזדמן ולהצטרף יחד, כדי לברך "ברכת הזימון" בלשון רבים⁽³⁾.

שלשה שאכלו פת, והיו יושבין בסעודה

השם הוא מה"ת, וראה מהרש"א [חי' אגרות מח ב ד"ה את].

3. רש"י פירש: לצירוף ברכה בלשון רבים, כגון "נברך". והיינו, שבאמירת "נברך" מצרף המזמן את כל האוכלים לברך יחד.

ועיקר הזימון הוא, שמברכים ברהמ"ז ברוב עם [ע"פ ריטב"א, שעה"צ רא טו חזו"א ל ב]. והמאירי כתב, שהמזמן אומר כן דרך אזהרה להתעורר לברך בכוונה. וכיון שאינה ברכה, לא מזכירים בה שם ומלכות, אלא בעשרה שהם מניין לדבר שבקדושה.

והגר"א [או"ח קצח ה] מבאר, שעיקר הצירוף של זימון הוא בכך שהמזמן מברך לבדו את ברכת המזון, ומוציא את כולם בברכתו. [וכתב הלבוש קצ"ח, שאחר "נברך" אין אומרים אמן, כי אמירה זאת אינה בגדר ברכה. אך אחר "ברוך שאכלנו" אומרים, כי הוא עיקר הברכה, ראה הערה 37].

וראה תוס' להלן [מו א ד"ה עד] שברכת הזימון בפני עצמה אינה נחשבת ברכה. אולם להלן [מח ב] בגמרא מצינו שנקראת "ברכה". וביאר הראב"ד בהשגות לבעה"מ [שם] כי זה שלא אומרים בברכת הזימון שם ומלכות הוא משום שאינה ברכה קבועה, שהרי יחיד פטור ממנה. והרשב"א [נד א] כתב בשמו, שהקלו בברכת הזימון שלא להזכיר בה שם ומלות, כיון שמברך בה בהמ"ז שיש בה ג' מלכויות ואזכרות. ובערוך השלחן [קצב א] ביאר שברכת הזימון כשלעצמה כן נקראת "ברכה", אף שאין בה שם ומלכות, כיון שהיא הכנה לכמה ברכות, ולכן אומר "נברך" אף עליה, אף

1. ראה להלן [נ א] מתי נחשבין "כאחת" ומתי רשאיין להחלק. ובירושלמי מצינו ב' ביאורים במה עוסקת משנתנו: א. שקבעו מתחילה לאכול ולברך המוציא יחד. ב. אף אם בתחילה לא קבעו לאכול, ולא ברכו המוציא יחד, כיון שסיימו יחד, הסיום קובע אותם לזימון. והכריע הרי"ף שחייב הזימון חל כאשר התחילו לאכול יחד, ואם לא התחילו יחד יכולים לסיים בנפרד ולהפטר מזימון, אך אם סיימו יחד חייבין לזמן [ראה תוס' ד"ה שלשה, ורבינו יונה].

ודעת הרמב"ן שבמקום שיש חיוב זימון, חובת זימון קובעת אותם בחבורה, ואין צריך שיסבו יחד לקביעות. אך הרא"ש כתב שרק אם ישבו שלשתן לאכול בקביעות, חלה חובת זימון על כלם, ושוב אין רשאיין להחלק, וכן נפסק בשו"ע [קצג ב], ובמ"ב ושעה"צ שם הסיק שרק התחלה או גמר ביחד מחייבין, אך אם התחיל אחריהם וסיימו לפניו, רשאיין לברך בפני עצמן, אלא שלכתחילה מצוה להמתין ולהצטרף לזימון, וראה קהלות יעקב [כו ד].

2. הטור [קפח] הביא בשם הראב"ד [בהשגות לבעה"מ מד א] שחייב ברכת הזימון הוא מן התורה, ואפילו בשלשה, וכן הוכיח החזו"א [לא א] מדברי הרשב"א [נ א], ונקט שרק עצם הזימון מה"ת, אך חיוב הזכרת השם מדרבנן, אך הפמ"ג [קצג א"א ו] כתב שרוב הפוסקים נקטו שהוא מדרבנן, וכן מבואר בחידושי הרא"ה והמאירי, וראה הערה 8.

ובקריית ספר [ברכות פ"ה] ואלהיו רבה [קצט ה] חילקו בין זימון בשלשה שהוא מדרבנן, לזימון בעשרה, שכיון שמזכירין בו את

אכל אחד משלשתן **דמואי**, שהאיסור לאוכלו מדרבנן, ויש בו היתר לעניים, וכן אם אכל מעשר ראשון שנטלה ממנו רק תרומתו [תרומת מעשר, ובגמרא מבואר שמדובר באופן שפטור מתרומה גדולה], או שאכל מעשר שני והקדש שנפדו, וכן השמש המשרת לפנייהם שאכל עמהם כזית פת, אף שלא ישב עמהם בקביעות⁽⁴⁾, והכותי⁽⁵⁾, כל אחד מאלו שהיה עם שנים אחרים שאכלו פת מזמנין עליו, אף על פי שיש מהן שאכל דבר האסור דרבנן, או דבר הדומה לאיסור, או שאינו קבוע בסעודה, בכל זאת מצטרף לזימון.

אבל אם אחד משלשתן אכל טבל, אפילו דרבנן, ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו, שאיסורן מדאורייתא⁽⁶⁾, והשמש שאכל פחות מכזית, והנכרי שאינו חייב בברכת המזון, אף שהיה עם שנים אחרים שאכלו פת, אין מזמנין עליו.

נשים ועבדים וקטנים שאכלו יחד עם שני אנשים גדולים ובני חורין שאכלו פת, אין מזמנין עליהן.

עד כמה מזמנין מהו שיעור הפת המחייב את הסועד בזימון⁽⁷⁾ — עד שיאכל לפחות

שכוונתו היא גם על ענייתם "ברוך שאכלנו".

4. **בפתח הדביר** [קצו] כתב שמשם בזמן הגמרא היה מצטרף אף שאין לו קביעות, משום שכך היתה דרך אכילתו [ראה להלן מז ב, ובסמוך הערה 7], אך בזמנינו שאינו נוהג לאכול משלחן המסובים, אלא מיסב בפני עצמו אחר הסעודה, הרי הוא ככל אדם שאכל דרך ארעי שאינו מצטרף לזימון של שלשה [כמבואר ברא"ש, וראה של"ה דף פב, ושדי חמד מערכת ז אות ח].

5. בתוס' רא"ש כתב שמשנתנו כמ"ד כותים גרי אמת הן [קידושין עה ב] וחייבין בברכת המזון, אך כיון ששוב התברר שהם עובדים ע"ז בהר גריזים, גזרו עליהם שיהיו כנכרים [חולין ו א] ואין מזמנים עליהם, וכן נפסק בשו"ע [קצט ב]. וראה להלן [מז ב] מה החידוש בכותי.

6. **הרמב"ם** [ברכות א יט] נקט שאינו מצטרף משום שהאוכל דבר איסור אסור לברך עליו, ונמצא שאינו חייב בברכת המזון. **והראב"ד** השיגו שהאיסור רק בברכה

ראשונה, אך חייב בברכת המזון, ומה שאינו מצטרף לזימון, הוא משום שאכילת איסור אינה נחשבת כאכילת קבע, ואינה מחייבת בזימון.

והרשב"א כתב שהטעם הוא "מפני שאין חבריו רשאים להתחבר עמו בחבורה".

ובבית יוסף [קצו] דייק מלשון רש"י כהרמב"ם, שביאר כי בכל אלו "אין כאן ברכה בעבירה", וראה רש"י להלן [מז א ד"ה הא, לפני יהושע שם].

7. רש"י הוסיף "ונפקא מינה להוציאם ידי חובתן אם יתנו לו לזמן", וביאר לפני יהושע שהוקשה לו הרי כבר שנינו את השיעור בדין "השמש שאכל כזית", וביאר שכאן הנידון מתי יתחייב בפני עצמו בברכה ויוכל להוציא אחרים, ולזה מצריך רבי יהודה שיאכל כביצה, אך ברישא מדובר על צירוף לחיוב של שנים שאכלו כראוי ומצרפים אותו לזימון, ובזה לכולי עלמא השיעור בכזית, כי רבי יהודה מודה בצירוף, כמו שמצינו להלן [מח א] שהאוכל ירק מצטרף לזימון.

אך הגר"א נקט שהאוכל ירק מצטרף אפילו אכל פחות מכזית, וכתב הבה"ל [קצו ד"ה כזית]

כזית, רבי יהודה אומר עד שיאכל לפחות כביצה.

גמרא:

מנא הני מילי שרק אם אכלו שלשתן כאחת מצטרפים לזימון.⁽⁸⁾

אמר רב אסי: דאמר קרא [תהלים לד ד] גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו, ומשמע שאחד אומר לרבים "גדלו", ומיעוט רבים שנים, ועם הקורא להם יחד הם שלשה.

רבי אבהו אמר: מהכא [דברים לב ג]: כי שם ה' אקרא הבו גדול לאלהינו, וגם בפסוק זה משמע שהיחיד קורא לרבים "הבו גדול".⁽⁹⁾

אמר רב חנן בר אבא: מניין לעונה "אמן" על

ברכת חברו שלא יגביה קולו יותר מן המברך — שנאמר "גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו" כי משמעות "אתי" היא שיענו עמו בדומה לו, ובכלל זה שיענו בקול השוה לקריאתו — ברכתו.

אמר רבי שמעון בן פזי: מניין שאין המתרגם את קריאת התורה רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא — שנאמר [שמות יט יט] "משה ידבר, והאלהים יענו בקול".

שאיין תלמוד לומר "בקול", ומה תלמוד לומר "בקול"? —

לומר, שדיבר הקב"ה בקולו של משה, שהיה קולו של הקב"ה גבוה כקולו של משה, כדי שלא יהא קולו של משה [המתרגם] גבוה מקולו.⁽¹⁰⁾

דהיינו במצטרף לעשרה, שהרי ממשנתנו מוכח שהמצטרף בירק לשלשה צריך כזית, אך הרש"ש והגרא"מ הורביץ נקטו שכוונת הגר"א גם במצטרף לשלשה [וכך הביאו החזו"א ל יא], וביארו שלדעתו לא שנינו שצריך שיאכל כזית אלא כדי להוציא אחרים, אבל שמש צריך כזית אפילו כדי להצטרף לזימון, כי אוכל ארעי [ואין לתמוה, שהרי להלן מז ב מקשינן "פשיטא" שמש מצטרף, ומשמע שדינו ככל אדם, כי כבר ביארנו בהערה 4 שמצטרף בכזית ארעי כי כך דרך אכילתו].

8. רש"י, וכתב הפני יהושע שלא פירש מנין ששלשה חייבין לזמן, כי אין לכך ראיה בפסוקים אלו, ובהכרח שהנידון מנין שהצירוף לזימון הוא דוקא בשלשה.

אך הרא"ה כתב ש"ברכת זימון דרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא", ומשמע שהבין כי הנידון על המקור לעצם ברכת זימון, וכן כתב הריטב"א

שהנידון מנין לזימון בשלשה, וכשהן שלשה מתחייבים לזמן.

[ואין להקשות שלהלן מח ב הובא מקור לזימון מ"וברכת", כי כבר כתב בקרית ספר תפלה ב, שהוא מקור רק לזימון בעשרה, וכדרכו [שם פי"ב] ש"גדלו" בא ללמד על חיוב עניית אמן, ולא לזימון, וראה הערה 2].

9. הב"ח [קצב] כתב שאם הם רק שלשה ואמר "ברכו" ולא "נברך" לא יצא, ונחלק עליו המג"א [שם ב], שהרי מקור הזימון בשלשה נלמד מ"גדלו" ו"הבו גדול" שאומר האחד לשנים שיברכו, [ואף ש"גדלו" נאמר "אתי" ומשמעו שלשתם יחד, ביאר הפמ"ג שאילו היה צריך לומר "נברך" היה אומר "נגדלה"].

10. תוס' [ד"ה בקולו] ביארו שמשם היה מגביה קולו כדי שישמעו העם, ונחשב כ"מתרגם" לדברי הקב"ה, ולפיכך הגביה הקב"ה

תניא נמי הכי: אין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא, ואם אי אפשר למתרגם להגביה קולו כנגד הקורא — ימעך הקורא קולו ויקרא, כדי שלא יהיה קולו גבוה מקול המתרגם, אלא שוה לו.⁽¹¹⁾

אתמר: שנים שאכלו כאחת, בדין זה פליגי רב ורבי יוחנן. חד אמר, אם רצו לזמן, מזמנין, וחד אמר אם רצו לזמן, אין מזמנין.⁽¹²⁾

מוכיחה הגמרא ממשנתנו כדעת האומר שלא יזמנו: תנן, שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן, ומשמע כי דוקא שלשה — אין מזמנים, אבל שנים לא יזמנו.

דוחה הגמרא: התם במשנה הנידון מתי

ברכת הזימון חלה עליהם כחובה, ואילו הכא במחלוקת האמוראים, הנידון אם לשנים יש רשות לזמן בפני עצמם.

תא שמע מברייתא⁽¹³⁾ כדעת האומר ששנים לא יזמנו: שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן, ואין רשאים לחלק. ומשמע שדוקא שלשה — אין — חייבין לברך, אבל שנים, לא יזמנו, כי אילו גם שנים יכולים לזמן בפני עצמן, למה אין השלשה רשאים לחלק, והרי גם אם ילך אחד מהן לא יפקע חיוב הזימון מהשנים הנותרים, ובהכרח ששנים אינם מזמנים, ולכן אסור להחלק שלא יבטל הזימון.

דוחה הגמרא: שאני התם, בברייתא, שהאיסור להחלק הוא משום דכבר קבעו להו

קולו [ככיכול] בדברו אליו, אף שבדברו עמו לחוד לא היה צריך לקול רם. ומכאן יש לתמוה על המשנה ברורה [קכד מז] שמותר לעונה להגביה קולו לצורך השומעים, שהרי גם משה הגביה קולו לצורך ישראל, ובכל זאת הוצרך הקב"ה להגביה קולו כנגדו.

11. מבואר, כי כשם שהמתרגם לא יגביה קולו יותר מהקורא, כך אין לו להנמיך קולו יותר, וכן נפסק בשו"ע [קמה א] שאין לקורא להגביה קולו יותר מהמתרגם, [והמג"א שם הביא את דרשת הגמרא כמקור לדין זה]. וראה בהגהות הגר"מ הורביץ שהוא הדין לעונה "אמן" על ברכה, ונקטו בשניהם "שלא יגביה קולו", כי המתרגם מגביה קולו שישמעו העם, והעונה רוצה לענות אמן בכל כוחו כציווי חכמים, ולכן הוצרך להזהירם שלא יגביהו קולם יותר מהקורא והמברך.

12. מדברי תוס' [ד"ה אם] משמע שהנידון אם אחד יכול להוציא את חברו בברכת המזון, אך תוס' בחולין [קו ב ד"ה ושמע] והרשב"א בסוגיין נקטו שהנידון אם מותר לומר "נברך", וביאר הריטב"א דהיינו משום שזימון הוא כעין דבר שבקדושה הנוהג רק בשלשה, והפני יהושע נקט שנחשב כמוסיף על הברכות.

וראה רמ"א קצג ב] שאם לא הוקבעו מתחילה, אף שרשאים להחלק, עדיף שזימנו כי ברוב עם הדרת מלך, ונחלק המג"א שהרי אם אינו מוציא את חברו אינו רשאי לזמן, וביאר בשער הציון [כב] שאין יכול לומר "נברך" כי ביאורו שנברכנו יחד, והם חייבים להחלק ולברך לעצמם, ומשמע ש"נברך" נסוב על ברכת המזון ולא על הזימון.

13. תוס' [ד"ה שלשה] גרסו "שלשה שאכלו כאחת אין רשאים לחלק", והיא משנה להלן [נ א].

בחובה מעיקרא, ואם יחלקו תהא להם ברכת הזימון רשות, וגדול המצווה ועושה (14) ממי שאינו מצווה ועושה.

אוכל עמהם, אלא אם כן נתנו לו רשות, ואילו גם שנים מזמנים בפני עצמן, למה יאכל עמהם בלי רשות.

תא שמע מברייתא כדעת האומר ששנים לא יזמנו: השמש שהיה משמש על השנים, הרי זה אוכל עמהם, אף על פי שלא נתנו לו רשות, ואין בכך משום גאווה, (15) כי ודאי הם רוצים שיאכל עמם כדי שיוכלו לזמן יחדיו, (16) אבל אם היה משמש על השלשה, כיון שיכולים לזמן בלעדיו, הרי זה אינו

דוחה הגמרא: שאני התם, בברייתא, דניחא מה-ב להו שיאכל עמהם כדי המקבע להו ברכת הזימון בחובה, שהרי גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

תא שמע מברייתא כדעת האומר ששנים מזמנים בפני עצמן: שלש נשים מזמנות לעצמן, (17) וכן שלשה עבדים מזמנים

14. משמע מכאן שעצם המעשה גדול הוא כשאינו מצווה, ואין כלל זה אמור רק כלפי שכרו, שהרי לא מסתבר שיהא איסור למעט משכרו.

15. כך פירש רש"י, והיינו שאכל משלו, או שהמנהג היה שאוכל משלהם בפני עצמו, אך לא הותר לו לאכול משלהם בלא רשותם לצורך זימון, ואכן בערוך השלחן [קע יח] כתב שאסור לאדם זר לאכול משל חברו שלא ברשותו כדי לחייבו בזימון.

16. הרא"ש כתב שמכאן משמע שמצוה לחזר אחר שלשה לזימון, כי ברוב עם הדרת מלך, ומדבריו משמע לכאורה כי כיון ש"רוב עם" הוא רק באלו הנצרכים לקיום המצוה, ואם יוסיף על שלשה לא יחשב בכך יותר "ברוב עם", שאם לא כן איך הוכיחה הברייתא שאין מזמנים בשנים, והרי יתכן שרוצים בצירוף השמש ל"רוב עם". אך זה אינו נכון, שהרי גם אם היו ששה או עשרים אין נחלקים משום רוב עם [רמ"א קצג ב וראה שם ט"ז סק"ג], ובהכרח שיש שתידרגות ב"רוב עם", המעולה היא באלו הנצרכים לקיום המצוה, ולצורך זה ירצו שהשמש יאכל עמם, והשניה לה ככל שירבו המשתתפים, אך לצורך זה לא יסכימו שיאכל עמם.

17. תוס' [ד"ה שאני] כתבו שהמנהג שאינם מזמנות, כי אינו חובה עליהן, ומדבריהם משמע שגם אינן מצטרפות לאנשים לזימון, ורבינו יונה והרא"ש כתבו שהן חייבות בזימון אפילו בפני עצמן, ובשו"ע [קצט ז] נפסק שלעצמן רשות, אך כשאכלו עם ג' אנשים חייבות בזימון, וכן דעת הסמ"ג [עשין כו], וביאר החזו"א [ל ח] טעמו, שחייב זימון חל גם על נשים, אלא שאין זימון אלא בשלשה אנשים כמו שאין דבר שבקדושה אלא בעשרה אנשים [ותמוה, א"כ איך רשאות לזמן בפני עצמן]. והגר"א הסיק שגם לעצמן הוא חיוב, והביאו בבה"ל וכתב שלא נהגו כן.

ובשו"ע הגר"ז [קצט] כתב שאם אכלו נשים עם האנשים והתחייבו בזימון, הרי הן כששה שאכלו, רשאות להתחלק ולזמן לעצמן, וזימון זה חובה עליהם.

ובביאור הלכה הביא מיד הקטנה שבצירופה לאנשים לא תזמן האשה אלא רק תענה, ובכף החיים כתב שהטעם לכך משום שספק אם היא חייבת בברכת המזון מדאורייתא, ואינה מוציאה את האנשים בברכת הזימון, אולם יתכן שנשים לא התחייבו כלל לזמן, ואפילו בצירופן לאנשים חיובם רק לענות, ולפ"ז, אם הצטרפו לאנשים, זה לא יוכלו להתחלק ולברך לעצמן.